कक्षा ९ को नेपाली: बुझेर पढौँ

कक्षा ९ को अन्तिम परीक्षाको नमुना प्रश्नपत्र ३

नमुना प्रश्नपत्र

पूर्णाङ्क ७५ · ३ घण्टा

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ७५

सबै प्रश्न अनिवार्य छन्। समय: ३ घण्टा.

पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको विशिष्टीकरण तालिका 2080, कक्षा 9–10, अनिवार्य नेपाली अनुसार साइन्स प्लेग्राउन्डले तयार पारेको अभ्यास प्रश्नपत्र, आधिकारिक प्रश्नपत्र होइन। तलको QR कोडबाट अनलाइन उत्तर हेरेर आफैँ अङ्क दिन सकिन्छ।

अनिवार्य नेपाली। दिइएका निर्देशनअनुसार सबै प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्। विकल्प दिइएका प्रश्नमा कुनै एकको मात्र उत्तर लेख्नुहोस्।

शब्दार्थ

२ अङ्क

१. समूह ‘क’ मा दिइएका शब्दको अर्थ समूह ‘ख’ बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस्: **[२]**

समूह ‘क’	समूह ‘ख’
श्रेष्ठ	किताबको गाता
अनुपम	ठुलो र डरलाग्दो
सुग्घर	असल, उत्तम
जिल्द	उपमा दिन नसकिने, अतुलनीय
	सफा, स्वच्छ
	छिटो हिँड्ने

शब्द पहिचान

२ अङ्क

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस्: **[२]**

पोखराकी आकृति बिहान फेवा तालको किनारमा हिँड्न जान्छिन्। तालमा रङ्गीचङ्गी डुङ्गाको ताँती देखिन्छ। माछापुच्छ्रेको छाया तालमा पर्दा दृश्य झन् सुन्दर हुन्छ। फर्केर आउँदा उनी बाटामा फूलको हार किन्छिन्, र साँझ आमालाई भन्छिन्, “आज तालको पानी कति कञ्चन थियो!”

क. ‘निर्मल’ को पर्यायवाची शब्द ..... हो।

ख. ‘बिहान’ को विपरीतार्थी शब्द ..... हो।

ग. अनेकार्थी शब्द ..... हो।

घ. एकै किसिमका धेरै वस्तु लस्करै रहेको समूह बुझाउने शब्द ..... हो।

वाक्य रचना

२ अङ्क

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा टुक्का र एउटा प्राविधिक शब्द पहिचान गरी तिनलाई अनुच्छेदको भन्दा फरक वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस्: **[२]**

नवलपुरका सुदीपले घरनजिकै तरकारीको नर्सरी बनाए। पहिलो वर्ष असिनाले सबै बिरुवा भाँचिदिँदा उनको अनुहारको रङ उड्यो। अर्को वर्ष उनले बिरुवामाथि प्लास्टिकको छानो हाले। अहिले उनले उमारेका बिरुवा गाउँभरि बिक्छन्।

शुद्ध शब्द पहिचान

२ × ०.५ = १

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस्: (०.५ × २ = १)

क. (i) विषेश (ii) विशेष (iii) विसेष (iv) विशेस

ख. (i) स्वभाब (ii) स्बभाव (iii) स्वभाव (iv) स्बभाब

वाक्य सम्पादन

२ अङ्क

ख. दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस्: **[२]**

मेरि हजुरआमा ग्यानी र मिहीनेती हुनुहुन्छ?

पदवर्ग पहिचान

३ अङ्क

५. दिइएको अनुच्छेदमा गाढा अक्षरमा लेखिएका शब्दको पदवर्ग पहिचान गर्नुहोस्: **[३]**

बुबा बिहानै **खेत** जानुहुन्छ। **त्यो** खेतमा **पहेँलो** तोरी फुलेको छ। बुबा तोरीका बोटमाझ **बिस्तारै** हिँड्नुहुन्छ **तर** फूल टिप्नुहुन्न। उहाँ भन्नुहुन्छ, "फूल **फुल्दा** मौरी आउँछन्।"

शब्दनिर्माण

२ × २ = ४

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: (२ + २ = ४)

क. दिइएको अनुच्छेदबाट उपसर्ग लागेका दुईओटा र प्रत्यय लागेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी तिनको निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस्: **[२]**

जन्मदिनमा दिदीले मलाई एउटा किताब उपहार दिनुभयो। त्यसमा एउटी निर्भय नेपाली केटीको कथा छ, जसले जङ्गलमा हराएको भाइलाई खोजेर ल्याउँछे। लेखकको लेखाइ सरल र रोचक छ।

ख. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस्, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी तिनको निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस्: **[२]**

दसैँमा सबै आफन्त आआफ्ना घरबाट हाम्रो घर आए। आँगनमा ठाउँ ठाउँमा फूलका गमला राखिएका थिए। आमाले सबैलाई दालभात खुवाउनुभयो। खाना खाएपछि हामी चियाको बारीमा घुम्न गयौँ।

काल र पक्ष

२ अङ्क

७. दिइएको अनुच्छेदलाई अज्ञात भूतकालमा परिवर्तन गर्नुहोस्: **[२]**

हिजो राति ठुलो पानी पऱ्यो। खोलामा बाढी आयो। बाढीले काठको पुल बगायो। गाउँलेहरू बिहानै पुल हेर्न गए।

भाव र अर्थ

२ अङ्क

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[२]**

क. 'भोलिको खेलकुद दिवस' शीर्षक दिई सम्भावनार्थ भावका फरक फरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा वर्णन गर्नुहोस्।

ख. दिइएको अनुच्छेदलाई उच्च आदरमा परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्नुहोस्:
मेरो दाजु इन्जिनियर हो। ऊ हरेक बिहान कार्यालय जान्छ। ऊ बेलुका मलाई गणित पढाउँछ। ऊ बिदामा गाउँ जान्छ।

वाक्यान्तरण

४ अङ्क

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस्: **[४]**

क. पानी पऱ्यो। खेतमा रोपाइँ सुरु भयो। (वाक्य संश्लेषण)

ख. हजुरआमाले कथा सुनाउनुभयो। (कर्मवाच्य)

ग. बिरामी ओखती खान्छ। (प्रेरणार्थक)

घ. भाइ राति छिटै सुत्यो। (भाववाच्य)

भाषिक संरचना पहिचान र प्रयोग

४ अङ्क

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

गत असोजमा हाम्रो कक्षा मुगुको रारा ताल घुम्न गयो। रारा नेपालको सबैभन्दा ठुलो ताल हो। लामो यात्रापछि हामी तालको किनार पुग्यौँ। ताल वरिपरि सल्लाका घना जङ्गल थिए। बिहान घाम लाग्दा तालको पानी निलो देखिन्छ। हाम्रा शिक्षक **तालमा** पौडिरहेका चराको नाम बताउनुहुन्थ्यो। हाम्रो कक्षाका सबै विद्यार्थी रारा पुगेर निकै खुसी भए। ताल वरिपरि फोहोर नफाल्ने नियम सबैले पालना गरे।

क. 'ताल वरिपरि फोहोर नफाल्ने नियम सबैले पालना गरे।' यस वाक्यलाई अकरणमा बदल्नुहोस्।

ख. गाढा अक्षरमा लेखिएको 'तालमा' शब्दको कारक र विभक्ति लेख्नुहोस्।

ग. 'हाम्रो कक्षाका सबै विद्यार्थी रारा पुगेर निकै खुसी भए।' यस वाक्यको उद्देश्य र विधेय छुट्याउनुहोस्।

घ. 'बिहान घाम लाग्दा तालको पानी निलो देखिन्छ।' यस वाक्यलाई मिश्र वाक्यमा बदल्नुहोस्।

बोध प्रश्नोत्तर

४ अङ्क

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

दैलेखका तिलकले पाँच वर्षअघि दुईओटा घार राखेर मौरीपालन सुरु गरे। सुरुमा गाउँलेले मौरीले टोक्छ, मह बेचेर के कमाइ होला भनेर उनलाई गिज्याए। तर तिलकले हरेस खाएनन्। उनले कृषि कार्यालयको तालिम लिए र मौरीको हेरचाह गर्न सिके। आज उनीसँग चालिसओटा घार छन्, र उनको मह जिल्ला सदरमुकामसम्म बिक्छ। मौरीपालनको फाइदा महमा मात्र सीमित छैन। मौरी फूलबाट फूलमा डुल्दा परागसेचन हुन्छ, जसले गर्दा वरिपरिका तोरी, फलफूल र तरकारीको उब्जनी बढ्छ। त्यसैले अहिले छिमेकी किसान आफ्नो बारीनजिक घार राखिदिन तिलकलाई अनुरोध गर्छन्। तिलक भन्छन्, “मौरीले मलाई धैर्य सिकायो; एउटा मौरीले थोरै मह जम्मा गर्छ, तर हजारौँ मिलेपछि घार भरिन्छ।”

क. तिलकले मौरीपालन कति घारबाट सुरु गरेका थिए?

ख. सुरुमा गाउँलेले तिलकलाई किन गिज्याए?

ग. छिमेकी किसान आफ्नो बारीनजिक घार राखिदिन किन अनुरोध गर्छन्?

घ. तिलकको अनुभवबाट हामीले के सिक्न सक्छौँ? गद्यांशका आधारमा लेख्नुहोस्।

निर्देशित रचना

४ अङ्क

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[४]**

क. दिइएका बुँदाका आधारमा एउटा कथा तयार पारी उपयुक्त शीर्षक दिनुहोस्:
गण्डकी किनारको सानो बजार — भरिया दिल, गरिब तर इमानदार — बाटोमा पैसाको थैलो भेटिनु — थैलोमा एउटा व्यापारीको नाम र ठेगाना — दिलले थैलो फिर्ता गर्नु — व्यापारीले इनाम दिन खोज्नु — दिलको जवाफ — व्यापारीले दिललाई आफ्नो पसलमा काम दिनु — शिक्षा

ख. वार्षिक परीक्षाको अघिल्लो रात एक जना विद्यार्थीको मनमा उठेका कुरालाई मनोवादका रूपमा प्रस्तुत गर्नुहोस्।

व्यावहारिक लेखन

४ अङ्क

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[४]**

क. आफ्नो टोलको कच्ची सडकमा उड्ने धुलोले जनजीवनमा पारेको असरतर्फ सम्बन्धित निकायको ध्यानाकर्षण गराउँदै कुनै पत्रिकाका सम्पादकलाई एउटा चिठी लेख्नुहोस्।

ख. आफ्नो विद्यालयमा भएको रक्तदान कार्यक्रमबारे एउटा समाचार तयार पार्नुहोस्।

बुँदा टिपोट

२ अङ्क

१४. दिइएको गद्यांशबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस्: **[२]**

नेपालको धेरैजसो बिजुली जलविद्युत् केन्द्रबाट आउँछ। खोलाको पानीले टर्बाइन घुमाउँछ र टर्बाइनसँग जोडिएको जेनरेटरले बिजुली निकाल्छ। बिजुली बनाउन ठुलो लगानी र धेरै वर्ष लाग्छ, त्यसैले यसको सही प्रयोग गर्नु हाम्रो कर्तव्य हो। कोठाबाट निस्कँदा बत्ती र पङ्खा बन्द गर्नुपर्छ। पुराना चिम बदलेर कम बिजुली खाने एलइडी बत्ती लगाउनुपर्छ। मोबाइल चार्ज भइसकेपछि चार्जर प्लगबाट निकाल्नुपर्छ। बचत गरिएको बिजुली अरू घर, उद्योग र गाउँमा पुग्छ। यसरी सानो बचतले पनि देशको विकासमा ठुलो सहयोग गर्छ।

सारांश लेखन

३ अङ्क

१५. दिइएको गद्यांशको एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस्: **[३]**

आजभोलि नेपालका धेरै गाउँमा युवा देखिन छाडेका छन्। रोजगारीका लागि उनीहरू खाडी, मलेसिया र अरू देशतिर गएका छन्। उनीहरूले पठाएको पैसाले घर बनेका छन्, छोराछोरी राम्रो विद्यालयमा पढ्न थालेका छन्। तर यसको अर्को पाटो पनि छ। गाउँमा वृद्ध बुबाआमा एक्लै छन्, र बालबालिकाले बुबा वा आमाको माया भिडियो कलमा मात्र पाउँछन्। खेतबारी बाँझा हुँदै गएका छन्। त्यसैले देशभित्रै सिप र रोजगारीका अवसर बढाउनुपर्छ, ताकि युवा परिवारसँगै बसेर कमाउन सकून्।

बोध उत्तर लेखन

२ × ४ = ८

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: (४ + ४ = ८)

क. ‘सारङ्गीमा देश’ कविताका आधारमा तलका प्रश्नको पाँच छ वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

१. कविले बक्खु, भाङ्ग्रा र धोतीको प्रसङ्ग किन ल्याएका छन्? (२)

२. ‘मानो रोपी पाथी फलाउन’ देश रेटिँदै छ भन्नाले कविले कस्तो सपना देखाएका छन्? (२)

ख. ‘करेसाबारी’ निबन्धका आधारमा तलका प्रश्नको पाँच छ वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

१. थोरै जग्गाबाट धेरै तरकारी उत्पादन गर्न निबन्धमा कस्ता उपाय बताइएका छन्? (२)

२. बाली हेरफेर र मल्चिङ भनेको के हो? यिनले करेसाबारीलाई कसरी फाइदा पुऱ्याउँछन्? (२)

तार्किक उत्तर लेखन ४ अङ्क

१७. 'समय पीडा' कथामा पढ्न अमेरिका गएको कान्छो छोरा पढाइ सकेर उतै बस्ने र उतैकी केटीसँग बिहे गर्ने निर्णय गर्छ। उसको निर्णय ठिक थियो कि बेठिक? तर्कसहित उत्तर दिनुहोस्। **[४]**

भावविस्तार वा व्याख्या ४ अङ्क

१८. कुनै एक पङ्क्तिको व्याख्या गर्नुहोस्: **[४]**

क. जो अरूलाई दुःख दिन्छ, आफू मात्र खान्छ, ठुलाको अर्ती मान्दैन, त्यो नै दुष्ट हो।

ख. यो आयु भावीले जुन दिन जति लेख्यो, लेख्यो।

समीक्षात्मक उत्तर लेखन ७ अङ्क

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस्: **[७]**

क. 'स्वाद' कथाले गरिबीलाई व्यङ्ग्यात्मक ढङ्गले कसरी प्रस्तुत गरेको छ? समीक्षा गर्नुहोस्।

ख. 'सत्यमोहन जोशी' जीवनीका आधारमा जोशीको व्यक्तित्वको समीक्षा गर्नुहोस्।

निबन्ध लेखन ७ अङ्क

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दको निबन्ध लेख्नुहोस्: **[७]**

क. मेरी आमा

ख. नेपालका नदी

ग. स्वच्छ खानेपानी